

Persinformatie Brabants Kloosterleven

Versie 25-11-2020

2021 is uitgeroepen tot het Brabants Kloosterjaar. Dat vieren we met allerlei activiteiten, publicaties, bijeenkomsten, een wandelroute langs veertig kloosters, kloosterproducten en een publiekscampagne. De directe aanleiding voor dit feestelijke kloosterjaar zijn vier jubilerende kloostergemeenschappen die in 2021 hun eeuwenlange bestaan in Brabant vieren.

Brabants Kloosterleven

Het kloosterleven in Brabant kent een lange geschiedenis. Al in de vroege middeleeuwen werden de eerste kloosters in Brabant opgericht. Vooral in de twintigste eeuw kwam het kloosterleven tot volle bloei. Op veel plekken is deze geschiedenis nog zichtbaar. Brabant telt honderden voormalige kloostergebouwen. In het kloosterjaar laten we vooral de positieve betekenis van het kloosterleven voor de Brabantse samenleving zien. Die was enorm. Denk aan de bijdragen van kloosterlingen aan onderwijs, gezondheidszorg, landbouw en emancipatie. En niet in de laatste plaats parochiepastoraat en de opbouw van lokale kerkgemeenschappen. Kijk voor een korte geschiedenis van het kloosterleven onderaan deze tekst, Bijlage I.

Ons Kloosterpad

De meeste Brabantse kloosters waarin broeders en zusters aanwezig zijn, liggen in het oosten van de provincie. Speciaal voor het Kloosterjaar is daar een 330 kilometer lang wandelpad samengesteld, dat in totaal vijftig kloosters passeert. Ons Kloosterpad kan worden gelopen in vijftien etappes, van klooster naar klooster. Rondom deze vijftien vertrek- en aankomst Kloosters zijn ook korte rondwandelingen uitgestippeld. Het pad wordt in het voorjaar van 2021 in gebruik genomen.

Jubilerende kloosters

Het jaar van het kloosterleven is extra bijzonder voor de vier orden die in 2021 jubileren. Al eeuwenlang beleven zij hun levensideaal in Brabant.

De kruisheren wonen al 650 Jaar in het klooster in Sint Agatha. Dat klooster is daarmee het oudste aan één stuk bewoonde klooster van Nederland. De kruisheren volgen de regel van Augustinus en uiten die in (koor)gebed, beschouwing en pastorale zorg. In het klooster is ook het erfgoedcentrum Nederlands kloosterleven gevestigd.

De jongste van de vier jubilerende kloosterorden zijn de zusters clarissen. Zij volgen al 550 jaar de kloosterregels van Clara van Assisi en doen dat sinds 300 jaar vanuit het klooster in Megen.

De gemeenschap van de norbertinessen van Sint-Catharinadal te Wouw werd 750 jaar geleden (9 oktober, 1271) opgenomen als zelfstandig vrouwenklooster in de Orde van de Norbertijnen. De zusters wonen in het slotje De Blauwe Camer en hun leven is gedragen door dienstbaarheid, bidden, werken en beminnen.

De orde van de norbertijnen werd negenhonderd jaar geleden opgericht. In een samenleving waarin veel mensen los staan van elkaar, staan de Norbertijnen voor geloof en verbondenheid, voor eerlijke verhoudingen tussen mensen en oprechte waardering voor wie iemand is. Zij doen dat vanuit de Abdij van Berne.

Brabants kloosterleven in cijfers

- In Brabant zijn er meer dan 660 gebouwen die dienst hebben gedaan als klooster, 450 daarvan staan nu nog overeind.
- Het eerste klooster werd gesticht in het jaar 1134 in Berne, bij Heusden aan de Maas.
- In de middeleeuwen waren in Brabant meer dan 150 kloosters
- Rond 1800 zijn er nog 15 bewoonde kloosters over.
- In 1861 zijn er in Nederland 39 mannen- en 139 Vrouwenkloosters, waarvan ongeveer de helft in Brabant.
- Op het hoogtepunt, in de jaren vijftig van de vorige eeuw, zijn er tienduizenden kloosterlingen actief
- Rond 1960 had Nederland in absolute getallen het grootste aantal missionarissen ter wereld. Circa 9.000 kloosterlingen vertrokken naar het buitenland, veelal vanuit Brabant.
- Er zijn momenteel in Brabant tussen de 60 en 70 kloostergemeenschappen actief. Een tiental daarvan geeft aan hun werk voort te zetten.

Agenda Kloosterjaar 2021 op hoofdlijnen

Bekijk de complete agenda [hier](#)

- Opening kloosterjaar (10 februari)
- Jubileum 650 jaar kruisheren in Sint Agatha (februari)
- Jubileum 300 jaar clarissen (30 April)
- Opening Ons Kloosterpad (April)
- Open Kloosterdag - presentatie schrijversresidentie 13 juni
- Jubileum 750 jaar Sint-Catharinadal (9 oktober)
- Jubileum 900 jaar Abdij van Berne (december)
- Afsluiting kloosterjaar (december)

Meer informatie

<https://brabantskloosterleven.nl/>

Contactpersoon voor journalisten: Pyter Hiemstra, 06-52 79 43 38, Phiemstra@Brabant.nl

Bijlage 1 -

Een korte geschiedenis van het Brabants Kloosterleven

Het verhaal van het Brabantse kloosterleven begint rond het jaar 1100. Ridder Folco van Berne rijdt te paard de Maas in om aan zijn achtervolgers te ontsnappen. Hij belooft de Moeder Gods dat hij een klooster zal stichten als hij kan ontkomen. Het lukt en daarom sticht Fulco in 1134 een klooster te Berne dat toen nog bij Brabant hoorde. De Abdij van Berne in Heeswijk-Dinther dankt haar naam hieraan.

Middeleeuwse kloosters

In de middeleeuwen breidt het aantal kloosters gestaag uit. Zo komt er in 1371 een nieuw klooster van de kruisheren in Sint Agatha. Zij zitten daar, 650 jaar later, vandaag de dag nog steeds. Daarmee is dat het langste continue bewoonde klooster van Nederland. Ook worden er abdijen gesticht op het land en verschijnen er bedelorden in en nabij de stad.

Verboden voor Katholieken

Na de val van Den Bosch in 1629 zijn in heel Brabant kloosters verboden. Katholieke kerken worden protestants en mannenkloosters worden gesloten. In de vrouwenkloosters mogen geen nieuwe zusters meer intreden. De protestantse machthebbers hopen dat die kloosters zo langzaam uitsterven. In Noordoost Brabant liggen enkele enclaves of vrije heerlijkheden die niet tot de republiek Nederland behoren. Dankzij hun eigen wetten en regels, konden daar wél kloosters gevestigd worden. In 1806 zijn er in heel Nederland nog maar vijftien bewoonde kloosters, allemaal in Brabant. In 1840 besluit koning Willem II dat kloosters weer zijn toegestaan.

Booming kloosterleven

In de periode die volgt, gaat het heel snel. In 1861 zijn er in Nederland 39 mannen- en 137 vrouwenkloosters. Nagenoeg de helft daarvan, 85 stuks, staan in Brabant. Rond 1930 zijn er tienduizenden religieuze kloosterlingen. Deze groeiperiode voor het katholicisme wordt aangeduid als het rijke roomse leven.

De actieve religieuzen zijn in opkomst. Zij werken, in tegenstelling tot de contemplatieve collega's, vooral buiten de kloostermuren. De actieve kloosterlingen bouwen aan talloze instellingen voor gezondheidszorg en onderwijs en stichten talloze ziekenhuizen, scholen en internaten. In elke Brabant stad en in vele dorpen zie je hier het effect nog van.

Expats

Veel Brabantse religieuzen gaan na hun opleiding in Brabant naar de missie in het buitenland. Vaak naar de voormalige koloniën in Nederlands-Indië en het Caribisch gebied maar ook naar India, Afrika, Zuid-Amerika en de Verenigde Staten. In een tijd waarin internationaal reizen voor de meeste

mensen niet aan de orde is, vertrekken talloze Brabantse kloosterlingen naar verre werelddelen. Dit heeft een enorme impact op de verbreding van de Brabantse horizon. De Brabantse cultuur wordt de wereld over gebracht en internationale ervaring komt weer terug naar Brabant.

Wereldkampioen

Rond 1960 kent Nederland het hoogste aantal kloosterlingen ooit. Ruim 40.000 Nederlanders, waarvan twee-derde vrouwen, behoren tot een kloostergemeenschap. Van alle landen ter wereld heeft het kleine Nederland dan in absolute aantallen het hoogste aantal missionarissen. 9000 kloosterlingen werken in het buitenland.

Daarna zet de secularisatie in. Activiteiten van actieve religieuzen worden overgenomen door niet-religieuzen. Veel congregaties besluiten geen intreders meer op te nemen. De taak die zij in de 19^e eeuw zijn begonnen in de vorm van het bouwen aan de maatschappelijke infrastructuur is volbracht. Veel congregaties zijn daarom bezig met voltooiing, een proces dat vaak onzichtbaar plaatsvindt.

En nu?

Is het verhaal van de kloosters daarmee afgelopen? Nee, zeker niet! Een aantal orden en congregaties continueert het kloosterleven met het evangelie als kern van hun missie. En de waarden die de kloosterlingen motiveerden en uitdroegen? Zij zijn geworden tot de grote hedendaagse maatschappelijke vraagstukken. Hoe gaan we om met duurzaamheid? Wat verbindt ons nog als mensen? Lukt het ons om samen de zorg te bieden aan hen die het nodig hebben? Waar vinden wij onze rust en bezinning?